

Slovenská národná rada 1960

II. volebné obdobie

34. schôdzka

Stenografická zpráva o priebehu 34. schôdzky Slovenskej národnej rady z 11. apríla 1960

O b s a h :

Oznámenie užšieho predsedníctva :

Schválenie navrhnutého programu rokovania	3
Rozdaná tlač	3

Program :

Zpráva právneho výboru k návrhu Sboru povereníkov na vydanie zákona SNR, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady	3
Reč zpravodajcu poslanca Vincenta Laškého	3
Návrh zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady, schválený	6

(Začiatok schôdzky o 11,00 hod.)

Prítomní:

predseda Slovenskej národnej rady Ľudovít Benada;

podpredsedovia Slovenskej národnej rady: Irena Ďurišová, František Déneš, Jozef Mjartan a Michal Žákovič;

člen byra Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska Jozef Kríž;

kandidáti byra Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska Milan Rázusa a František Dvorský;

členovia Sboru povereníkov:

predseda Rudolf Strechaj,

prvý podpredseda Sboru povereníkov a predseda Slovenskej plánovacej komisie Pavol Malíng,

podpredseda Sboru povereníkov inž. Ján Marko;

povereníci: Vasil Bifak, Ľudovít Bortel, Jozef Gajdošík, dr. Ladislav Gešo, dr. h. c. Alexander Horák, Miloš Hrušovský, Michal Chudík, Oskár Jeleň, inž. Štefan Krčmárik, dr. h. c. Jozef Lukačovič, Alexander Paulovič, inž. Samuel Takáč a Vojtech Török;

členovia Predsedníctva Slovenského národného frontu;

100 poslancov Slovenskej národnej rady;

za Kanceláriu SNR: vedúci Jozef Ilčík.

Predseda Benada:

Otváram 34. schôdzku Slovenskej národnej rady.

Prikrôčime k schváleniu programu nášho rokovania.

Užšie predsedníctvo navrhuje, aby Slovenská národná rada určila pre svoju schôdzku ako program

prerokovanie zprávy právneho výboru k návrhu Sboru povereníkov na vydanie zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady (tlač 87).

Príslušná tlač bola súdruhom poslancom rozdaná.

Má niekto k navrhnutému programu pripomienky?

Nie.

Pretože k navrhnutému programu rokovania pripomienok niet, dám o návrhu hlasovať.

Kto súhlasí s navrhnutým programom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

Nikto.

Zdržal sa niekto hlasovania?

Nikto.

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnutý program rokovania schválila.

Pristúpime k prerokovaniu zprávy právneho výboru.

Zpravodajcom je poslanec Vincent Lahký. Dávam mu slovo.

Zpravodajca poslanec Lahký:

Vážená Slovenská národná rada!

Jednou z najvýznamnejších udalostí v Československu v jubilejnom roku 15. výročia jeho oslobodenia hrdinskou Sovietskou armádou budú voľby do zastupiteľských orgánov nášho pracujúceho ľudu.

Podľa predošlých volebných zákonov sa malo 28. novembra tohto roku končiť šesťročný volebný obdobia Národného zhromaždenia a Slo-

venskej národnej rady a 19. mája trojročné volebné obdobie národných výborov.

Vzhľadom na to, že od 1. júla vstúpi v platnosť územná organizácia národných výborov v súlade s novým územným členením štátu, ako aj vzhľadom na hľadisko účelnosti Národné zhromaždenie v týchto dňoch prijalo ústavný zákon o zmene ústavného zákona o voľbách do Národného zhromaždenia a o voľbách do Slovenskej národnej rady a ústavného zákona o národných výboroch, ktorým sa určuje, že funkčné obdobie Národného zhromaždenia a Slovenskej národnej rady končí 10. júna 1960 a že národné výbory, zvolené 19. mája 1957 zostávajú v činnosti až do zvolenia nových národných výborov. Tým sa umožňuje, aby sa voľby do všetkých zastupiteľských orgánov (Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady a národných výborov) konali súčasne.

Skúsenosti získané pri posledných voľbách, zmeny v spoločenskom vývoji, ďalšie prehlbenie socialistického demokratizmu a sústavné posilňovanie právomoci národných výborov, ku ktorému došlo v priebehu volebného obdobia terajších zastupiteľských orgánov, si vyžadujú, aby sa premietli i v našich volebných zákonoch.

Zo skutočnosti, že voľby do Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady a národných výborov budú spoločné, vyplýva požiadavka, aby jednotlivé volebné zákony na seba nadväzovali, čím sa umožní nielen zjednodušenie systému riadenia, ale i organizačného zabezpečenia volieb. To má na zreteľ aj návrh zákona Slovenskej národnej rady predložený Sborom povereníkov, ktorý práve prerokujeme.

Napriek týmto skutočnostiam treba však zdôrazniť, že náš volebný systém sa plne osvedčil a vyhovuje i požiadavkám spoločenského zriadenia budujúceho socializmus. Na túto závažnú skutočnosť sa prihliadalo i pri návrhoch na novelizáciu volebných zákonov.

Základné zmeny vo volebných zákonoch sú zakotvené v už spomenutej novele ústavného zákona o voľbách do Národného zhromaždenia

a do Slovenskej národnej rady a ústavného zákona o národných výboroch, ktorý bol Národným zhromaždením schválený súčasne s ďalšími volebnými zákonmi — zákonom o voľbách do Národného zhromaždenia a zákonom o voľbách do národných výborov.

V ústavnom zákone sa zakotvila zásada, že volebné obvody pre voľby do Slovenskej národnej rady sú zhodné s volebnými obvodmi vytvorenými na Slovensku pre voľby do Národného zhromaždenia, pričom je stanovené, že pre voľby do Národného zhromaždenia sa vytvorí 300 volebných obvodov.

Zmena v spôsobe vytvárania volebných obvodov a zmeny vo volebných zákonoch do Národného zhromaždenia a národných výborov si vyžadujú, aby sa v súlade s nimi pozmenili aj príslušné ustanovenia zákona Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady z roku 1954.

V základných ustanoveniach doterajšieho zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady sa uvádza, že pracujúci ľud na Slovensku vysielá do Slovenskej národnej rady svojich najlepších predstaviteľov, ktorí sú hodní toho, aby sa stali jeho poslancami, a ktorí dávajú záruku, že svoje úlohy budú riadne plniť. Toto ustanovenie sa so zreteľom na zmeny v spoločenskom vývoji v našom štáte novo formuluje tak, že pracujúci ľud volí za poslancov Slovenskej národnej rady svojich najlepších predstaviteľov, popredných budovateľov socializmu, ktorí sú osvedčenými organizátormi tvorivého úsilia pracujúcich na hospodárskej a kultúrnej výstavbe štátu.

Decentralizačný prvok, ako i prispôsobenie sa k volebnému zákonu o voľbách do národných výborov sa uplatňuje v zmene ustanovenia o vložení zoznamu voličov. Doterajšie jeho znenie sa dopĺňa tak, aby sa umožnilo vyložiť zoznam voličov v každom dome aj v obciach, ktoré majú menej ako 5000 osôb zapísaných voličov, pričom o tomto opatrení rozhodnú rady miestnych národných výborov. Pri voľbách do národných výborov prislúchala táto právomoc dotiaľ radám okresných národných výborov. Nová úprava má na zreteľ najmä menšie obce — sídliská, ktoré svojou výstavbou nadobúdajú mestský charakter.

Najpodstatnejšou zmenou zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady je nová úprava vytvárania volebných obvodov. Podkladom pre túto novú úpravu je zmena ústavného zákona číslo 26/1954 Zb. o voľbách do Národného zhromaždenia a do Slovenskej národnej rady. Stanovuje sa pevný počet volebných obvodov, tým i poslancov do Národného zhromaždenia, a to 300. Pokiaľ ide o volebné obvody do Slovenskej národnej rady, neurčuje sa v ústavnom zákone ich pevný počet, ale sa uvádza, že volebné obvody pre voľby do Slovenskej národnej rady sú zhodné s volebnými obvodmi pre voľby do Národného zhromaždenia, takže počet po-

slancov Slovenskej národnej rady bude odvodený od počtu poslancov Národného zhromaždenia zvolených na území Slovenska.

Na základe pôvodného znenia ústavného zákona bolo pri posledných voľbách, ktoré sa konali 28. novembra 1954, zvolených 368 poslancov Národného zhromaždenia a 104 poslancov Slovenskej národnej rady.

Ak by sa v pripravovaných voľbách v roku 1960 postupovalo podľa zásad doterajšieho ústavného zákona a jednotlivé volebné obvody by sa vytvárali na 35 000 obyvateľov, stúpol by — vzhľadom na rast počtu obyvateľstva — počet poslancov Národného zhromaždenia na 391 a počet poslancov Slovenskej národnej rady na 114, pričom súbežne s ďalším očakávaným rastom obyvateľstva v Československej republike by dochádzalo k ďalšiemu rastu poslancov Národného zhromaždenia a Slovenskej národnej rady, čo by nezodpovedalo našim podmienkam.

Podľa novej úpravy sa vytvorí volebné obvody tým spôsobom, že celkový počet obyvateľstva Československej republiky sa delí počtom 300 poslancov, čím sa určí počet obyvateľov na jeden volebný obvod. Tento činí tohto roku asi 45 000. To znamená, že na Slovensku bude pri voľbách v roku 1960 87 volebných obvodov do Národného zhromaždenia. Keďže sa volebné obvody Národného zhromaždenia zhodujú s volebnými obvodmi do Slovenskej národnej rady, bude 87 volebných obvodov i do Slovenskej národnej rady. Volebné obvody sa určujú tak, aby nepresahovali hranice nových krajov a až na malé výnimky boli v súlade s hranicami nových okresov.

Pre prijímanie hlasovacích lístkov a pre spočítanie hlasov sa vytvárajú v obciach volebné okrsky a okrskové volebné komisie. Dotiaľ vykonávali túto úlohu rady okresných národných výborov najneskoršie 45, prípadne 40 dní pred dňom volieb.

Zatiaľ čo podľa zákona o voľbách do národných výborov sa vytvárali volebné okrsky tak, aby zahrnovali asi 1000 voličov, pre voľby do Slovenskej národnej rady sa vytvárali volebné okrsky o 1000 až 2000 voličov.

Spoločné konanie volieb si vyžiadalo zjednotenie týchto otázok s obdobnými ustanoveniami zákona o voľbách do národných výborov v tom zmysle, že i volebné okrsky do Slovenskej národnej rady majú zahrňovať asi 1000 voličov s tým, že volebné okrsky i okrskové volebné komisie v prípade konania spoločných volieb do Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady a národných výborov sú spoločné.

Právomoc vytvárania volebných okrskov a zriaďovania okrskových volebných komisií sa decentralizuje z rad okresných národných výborov na rady miestnych národných výborov. Zriaďujú sa v rovnakom termíne, a to 30 dní pred dňom volieb.

Voľby do Slovenskej národnej rady riadi podľa § 13 Ústredná volebná komisia pre voľby do Slovenskej národnej rady. Dosiaľ bol v zákone pevne stanovený počet jej členov, ktorý sa odlišoval od počtu členov Slovenskej volebnej komisie pre voľby do Národného zhromaždenia a Slovenskej volebnej komisie pre voľby do národných výborov.

Vzhľadom na to, že by nebolo účelné, aby voľby do jednotlivých zastupiteľských orgánov riadili na Slovensku osobitné volebné komisie, dopĺňa sa uvedené ustanovenie o nový odsek, v ktorom sa prijíma zásada, že keď sa konajú voľby do Slovenskej národnej rady v ten istý deň ako voľby do Národného zhromaždenia, vykonáva úlohy Ústrednej volebnej komisie pre voľby do Slovenskej národnej rady Slovenská volebná komisia pre voľby do Národného zhromaždenia. Vzhľadom na túto skutočnosť sa upúšťa od číselného určenia počtu členov Ústrednej volebnej komisie pre voľby do Slovenskej národnej rady a stanoví sa, že táto komisia sa bude skladať z predsedu, jeho námestníka, tajomníka a z potrebného počtu ďalších členov.

Hľadisko účelnosti je uplatnené i v doplnení § 15 o obvodných volebných komisiách tým, že v prípade spoločných volieb do Slovenskej národnej rady a Národného zhromaždenia sú aj obvodné volebné komisie spoločné.

Pri výbere členov volebných komisií je oproti terajšiemu stavu zdôraznená vedúca úloha Komunistickej strany Slovenska v Slovenskom národnom fronte.

Obdobne ako pri otázke voľby poslancov, tak i pri výbere kandidátov zmeny v spoločenskom vývoji určujú nové požiadavky na osoby kandidátov. Z toho istého dôvodu sa javí tiež nutným pozmeniť už prekonanú definíciu Slovenského národného frontu, s ktorou sa stretáme v ustanovení o navrhovaní kandidátov pre voľby do Slovenskej národnej rady.

Podľa nového znenia § 20 odseku 1 kandidáti pre voľby do Slovenskej národnej rady sú kandidátmi Slovenského národného frontu ako zväzku robotníkov, roľníkov a pracujúcej inteligencie. Slovenský národný front — združujúci pod vedením Komunistickej strany Slovenska spoločenské organizácie pracujúceho ľudu — navrhuje za kandidátov popredných budovateľov socializmu z radov robotníkov, členov jednotných roľníckych družstiev, pracujúcej inteligencie a ostatných pracujúcich.

Vzhľadom na príslušné ustanovenie ústavného zákona číslo 33/1956 Zb. o slovenských národných orgánoch deň volieb do Slovenskej národnej rady určí Sbor povereníkov. Z toho istého dôvodu je potrebné zakotviť v príslušnom ustanovení novely, že tak urobí najneskoršie 60 dní vopred. Súčasne so zreteľom na skúsenosti z predchádzajúcich volieb sa spresňuje i čas konania volieb v mestách a vo väčších obciach. Ustanovuje sa, že v mestách, ktoré sú

podľa zákona o územnom členení štátu sídlami krajských a okresných národných výborov, ako aj vo všetkých obciach, ktoré majú aspoň 10 000 obyvateľov, sa konajú voľby od 7. hodiny do 22. hodiny. Umožňuje sa tiež, aby sa podľa miestnych podmienok začiatok volieb určil na neskoršiu ako na 7. hodinu. Počíta sa pritom najmä na niektoré priemyselné centrá, kde sa pracuje na viac smien.

Návrh predloženého zákona prináša tiež zmeny ustanovení o doplňovacích voľbách. Doplnovacie voľby do Slovenskej národnej rady bude určovať Sbor povereníkov, ako to vyplýva aj z ústavného zákona o slovenských národných orgánoch.

Doteraz pre jednotlivé doplňovacie voľby zriaďoval Sbor povereníkov vždy osobitne ústrednú volebnú komisiu s plným počtom členov. Táto prax sa neosvedčila. Preto sa navrhuje zmeniť ustanovenie o doplňovacích voľbách v tom zmysle, že Sbor povereníkov zriadi pre celé volebné obdobie Slovenskej národnej rady Ústrednú volebnú komisiu pre doplňovacie voľby s menším počtom členov, a to — 9.

V záujme lepšej politicko-organizačnej prípravy doplňovacích volieb predlžuje sa lehota na ich vykonanie z doterajších 60 na 90 dní.

Dochádza tiež k zmene doterajšieho volebného zákona, pokiaľ sa týka spôsobu odvolania poslanca Slovenskej národnej rady.

Každého poslanca Slovenskej národnej rady možno kedykoľvek odvolať, ak sklamal dôveru svojich voličov alebo ak sa dopustil činu, ktorý je nedôstojný funkcie poslanca Slovenskej národnej rady. O odvolaní rozhodujú voliči jeho volebného obvodu.

Návrh na odvolanie poslanca Slovenskej národnej rady podáva Slovenský národný front. Slovenský národný front oznámi návrh s uvedením dôvodu poslancovi, ktorý má byť odvolaný. Poslanec Slovenskej národnej rady má právo sa k návrhu ústne alebo písomne vyjadriť.

Slovenský národný front predloží návrh na odvolanie poslanca Slovenskej národnej rady Predsedníctvu Slovenskej národnej rady.

O návrhu na odvolanie poslanca Slovenskej národnej rady rozhodujú voliči vo volebnom obvode na verejných schôdzach. Rozhoduje sa verejným hlasovaním.

Tieto ustanovenia sú zhodné s príslušnými ustanoveniami ostatných volebných zákonov, to jest zákona o voľbách do Národného zhromaždenia a zákona o voľbách do národných výborov.

V súvislosti s novelizáciou zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady dochádza tiež k niektorým drobnejším úpravám, aby tento zákon bol v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o voľbách do Národného zhromaždenia a zákona o voľbách do národných výborov, najmä keď sa v roku 1960 budú voľby konať do

všetkých zastupiteľských orgánov v ten istý deň.

V závere obsahuje novela zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady prechodné ustanovenia súvisiace s tým, že voľby v roku 1960 budú prebiehať súčasne s vykonávaním novej územnej organizácie štátu. Zodpovednosť za zabezpečenie úloh súvisiacich s voľbami do Slovenskej národnej rady nesú zásadne rady krajských a okresných národných výborov v sídlach nových krajov a okresov. Neznamená to však zmenšenie zodpovednosti rád ostatných krajských a okresných národných výborov, pretože ich účinná spolupráca je nevyhnutným predpokladom úspešného zabezpečenia volieb.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Pred pätnástimi rokmi oslobozovala územie našej vlasti slávna Sovietska armáda. Keď sa zahľadíme do uplynulých 15 slobodných rokov, môžeme konštatovať, že náš ľud, vedený svojou rodnou komunistickou stranou, pracoval dobre. Svedčí o tom veľký rozmach priemyselnej výroby, ktorý najmä na Slovensku — vďaka pomoci českej robotníckej triedy — priniesol také výsledky, ktoré v inom spoločenskom zriadení by boli nepredstaviteľné. Nepotrvať dlho a dokončíme tiež proces združstevňovania na našich dedinách. Neustále sa zvyšuje životná úroveň našich pracujúcich a vytvára sa nový — socialistický človek, ako je toho dôkazom hnutie brigád socialistickej práce.

To všetko si treba uvedomiť teraz, keď sa pripravujeme na voľby do našich ľudových zastupiteľských orgánov a keď rokujeme o zákone Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady. V predvolebnom období bude — súdruhovia poslanci — našou vďačnou povinnosťou hovoriť svojim voličom, širokým masám nášho ľudu o tom, aké skvelé výsledky sme dosiahli v socialistickej výstavbe našej československej vlasti a aký priamo historický prerod zaznamenáva naše Slovensko, meniace sa na krajinu vyspelého priemyslu, rozvíjajúceho sa socialistického poľnohospodárstva, krajinu vyspelej kultúry. Budeme nadšene hovoriť svojmu ľudu o ďalších veľkolepých perspektívach budovania socializmu a komunizmu a podnecovať jeho tvorivú iniciatívu v dosahovaní vysokých cieľov, vytýčených nám Komunistickou stranou Československa. Budeme chrániť a upevňovať nerozbornú bratskú jednotu našich národov, Čechov a Slovákov a celého nášho pracujúceho ľudu. Budeme ďalej budovať jednotu robotníkov, družstevných roľníkov a pracujúcej inteligencie a všetci sa jednotne zomkneme okolo Komunistickej strany Československa, ktorá nás bezpečne povedie do šťastnej budúcnosti. Spolu s našim ľuďom budeme ďalej v pevnej jednote stáť za bratským Sovietskym sväzom v jeho spravodlivom boji za odstránenie nebezpečenstva vojny a za upevnenie mieru na celom svete. To všetko budeme robiť

v tom neochvejnom presvedčení, že budovaním silnej Československej republiky najlepšie prispievame k upevneniu tábora socializmu a mieru na čele s bratským Sovietskym sväzom.

Právny výbor prerokoval predložený návrh zákona Slovenskej národnej rady a odporúča ho Slovenskej národnej rade na schválenie. (Pofiesk.)

Predseda Benada:

Ďakujem poslancovi L a h k é m u za prednesenie zprávy.

Pretože sa k zpráve právneho výboru o slovo nikto neprihlásil, rozprava odpadá.

Pristúpime k hlasovaniu.

Kto súhlasí s návrhom zákona Slovenskej národnej rady, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady o voľbách do Slovenskej národnej rady, podľa zprávy právneho výboru, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

Nikto.

Zdržal sa niekto hlasovania?

Nikto.

Zisťujem, že Slovenská národná rada zákon jednomyseľne schválila podľa návrhu právneho výboru.

Tým je program 34. schôdzky Slovenskej národnej rady vyčerpaný.

Vážená Slovenská národná rada!

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Dnešná 34. schôdzka Slovenskej národnej rady je poslednou schôdzkou v druhom volebnom období.

Dovoľte mi v mene Predsedníctva Slovenskej národnej rady i v mene svojom poďakovať vám za vzornú a tvorivú spoluprácu, ktorou ste sa ako poslanci vo volebných obvodoch, v práci orgánov Slovenskej národnej rady i na svojich pracoviskách úspešne podieľali na výstavbe socializmu v našej vlasti.

Som presvedčený, že sme svoju funkciu poslancu nášho národného orgánu — Slovenskej národnej rady — vykonávali svedomite a dôveru, ktorú nám dala naša robotnícka trieda a všetok pracujúci ľud, sme nesklamali.

Dosiahnuté výsledky sú svedectvom toho, že práca, ktorú sme ako zástupcovia ľudu vykonali, prispela k úspešnému splneniu všetkých úloh socialistickej výstavby, ktoré pred nás vytýčila naša rodná Komunistická strana Československa.

Preto aj dnešnú poslednú schôdzku Slovenskej národnej rady v druhom volebnom období zakľúčujeme s pocitom dobre a svedomite vykonanej práce.

Je našou povinnosťou, aby sme do 10. júna, kedy sa skončí druhé volebné obdobie, každý na svojom pracovisku i vo svojom volebnom obvode ďalej svedomite pracovali vo svojej poslanskej funkcii, aby sa zvyšovalo naše doterajšie úsilie pri budovaní socializmu v našej vlasti na tých úsekoch, ktoré nám budú zverené.

Ešte raz ďakujem vám čo najsrdečnejšie za všetko, čo ste v práci Slovenskej národnej rady a medzi naším ľudom vykonali a želám vám veľa ďalších úspechov vo vašej práci na krásnom a veľkolepom diele dovŕšenia socialistickej výstavby v našej vlasti. (*Potlesk.*)

34. schôdzku Slovenskej národnej rady týmto vyhlasujem za skončenú.

(*Koniec schôdzky o 11,35 hod.*)

Kancelária Slovenskej národnej rady
Číslo: 820/1960

Za správnosť stenografickej zprávy
v Bratislave 15. apríla 1960

vedúci kancelárie
Slovenskej národnej rady:
Ilčík v. r.